

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıda sorularımın **Adalet Bakanı Yılmaz Tunç** tarafından yazılı olarak Anayasa'nın 98. ve TBMM İç Tüzüğü'nün 96. ve 99. Maddeleri gereğince yanıtlanmasını saygılarımla arz ederim.

Ayşegül Doğan

Şırnak Milletvekili

Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun'un 65. maddesi Türkiye'de anneleri hükümlü olan çocukların 6 yaşına kadar annelerinin yanında kalmasını düzenlemektedir. Kanun, bu çocukların 6 yaşından sonra çocuk yuvalarına veya yetiştirme yurtlarına yerleştirilmelerini öngörüyor.

14 Nisan 2020'de, Ceza İnfaz Yasası'nda pandemi nedeniyle yeni bir düzenleme yapılarak, hapis cezası infazının, hamile olan veya doğurduğu tarihten itibaren bir yıl altı ay geçmemiş bulunan kadınlar için geri bırakılması uygulanmaya başlanmıştır. Ancak bu geçici tedbire bir istisna getirilerek, örgüt üyeliği kapsamında işlenen suçlardan tutuklu ya da hükümlü olanlar ceza indirimleri ve infaz ertelemelerinde kapsam dışı bırakıldı.

Gerçek şu ki düşünce ve ifade özgürlüğü kapsamında siyasal hak sayılması gereken pek çok faaliyet de soruşturma ya da kovuşturma aşamasında örgüt suçu kapsamına sokulduğundan, düzenlemenin kapsamına giren çoğu kadın, bu ertelemeden yararlanamıyor. Yapılan çalışmalar 0-6 yaş grubunda anneleri ile cezaevinde kalan çocukların ciddi sorunlarla karşı karşıya olduğunu ortaya koyuyor. Bu sorunların başında çocuklu annelerin koşullarda dışlanması, çocuklar için ayrı yemeklerin çıkması, çocukların fiziksel ve mental gelişimleri için gerekli ve yeterli imkanların olmaması, çocukların annesiz doktora götürülmesi, çocuklar için ayrı yatakların olmaması gelmektedir.

Çocuklar, kreş dahil birçok yere giriş çıkış yaparken defalarca “mahkum kabul” denilen x-ray cihazından geçmek zorunda bırakılmaktadır. Çocuklara cezaevlerinde mahkûm muamelesi yapılması yerine “çocuk” olarak görülüp bu yönde düzenleme/muamele yapılmalıdır.

Uluslararası anlaşmalar ve özellikle BM Bangkok Kuralları hamile, emziren ve çocuğuyla birlikte hapisshane kalan kadınlara ilişkin düzenlemeler içermektedir. Bu metinlerde, *“hamile / yeni doğum yapmış / emzirme döneminde / çocuklarıyla kalan mahpuslara, ihtiyaçlarına göre yaklaşımlarda bulunulmalı; çocuklar, uzmanlar tarafından takip edilmelidir. Annesiyle birlikte tutulan çocuk, asla bir mahpus muamelesi görmemelidir”* denmektedir.

Cezaevinde kalan tutuklu/hükümlü ebeveynlerin ve ebeveynleri ile birlikte cezaevinde tutulan çocukların eğitim, sağlık, beslenme, oyun ve sosyal gelişim ihtiyaçlarının eksiksiz şekilde karşılanması, ilgili cezaevlerinin düzenli olarak denetlenmesi, hak ihlallerinin bir an evvel tespitinin yapılarak, çocukların ve annelerinin ortam ve koşullarının ivedilikle yasalara uygun hale getirilmesi gerekmektedir.

Bu bağlamda;

1. Cezaevlerinde Ağustos 2023 sonu itibariyle hamile hükümlü/tutuklu ile doğum yapan hükümlü/tutuklu kadın sayısı kaçtır?
2. Cezaevlerinde Ağustos 2023 sonu itibariyle, 0-6 yaş kaç çocuk veya bebek annelerinin yanında büyümektedir?
3. Cezaevinde olan 0-6 yaş çocuklar için yeterli hijyen, beslenme, ısı ve havalandırma koşulları sağlanmakta mıdır? Çocukların sağlık hizmetine erişimi sağlanıp, rutin aşılarının takibi yapılmakta mıdır?
4. Cezaevlerinde çocukların gelişimine uygun beslenme ihtiyaçları nasıl ve kimler tarafından karşılanmaktadır? Emziren anneler için gerekli ek gıdalar temin edilmekte midir?
5. Cezaevi içerisinde çocuk doktoru, hemşire ve çocuğun psikolojik durumunun takibi için gerekli uzmanlar hazır bulunuyor mu?
6. Cezaevi koşullarında çocukların okul öncesi/sonrası eğitim ihtiyaçları nasıl karşılanmaktadır? Çoğunluğu cezaevinde doğan/büyüyen çocuklar olduğundan, bu çocuklara düzenli psiko-sosyal destek verilmekte midir?
7. Anneleriyle birlikte cezaevinde tutulan çocukların fiziksel/sosyal/psikolojik ihtiyaçlarının giderilmesi amacıyla, anne mahpusların ev hapsi gibi cezaevi dışı

çözümlerle tahliye edilmesi için bakanlık tarafından herhangi bir planlama yapılıyor mu?

8. BM Bangkok Kurallarında geçen “Annesiyle birlikte tutulan çocuk, asla bir mahpus muamelesi görmemelidir” düzenlemesinin ve BM Çocuk Hakları Sözleşmesi’nin ilgili maddesinin etkin bir şekilde uygulanmasını sağlamaya yönelik bakanlığın herhangi bir çalışması var mıdır?
9. 14 Nisan 2020’de Ceza İnfaz Yasası’nda pandemi nedeniyle yapılan değişiklikten kaç kadın tutuklu faydalanmıştır? Siyasi duruşları nedeniyle bu uygulamadan kaç kadın yararlanamamıştır?